

Täysistunto

Torstai 15.2.2024 klo 16.00—17.26

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 17.26.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (16.00—17.26).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
opetusministeri Anna-Maja Henriksson
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Anders Adlercreutz
sisäministeri Mari Rantanen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

2.1. Suullinen kysymys aikuiskoulutustuen lakkauttamisesta (Tuula Haatainen sd)

Suullinen kysymys SKT 11/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 Tuula Haatainen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus on antanut tänään esityksen aikuiskoulutustuen lakkauttamisesta. Tuki on luotu, jotta työntekijöillä olisi mahdollisuus kouluttautua työn ohella, jotta ei ajauduta työttömyyteen ja osaamistaso pidetään kunnossa.

Lausunnot on nyt julkistettu, ja niitä on iso kasa. Olette varmasti huolella lukenut ne läpi, ministeri Satonen. Tästä esityksestä kärsivät erityisesti naisvaltaiset alat, minkä muun muassa OAJ ottaa esille lausunnoissaan. Miksi sairaanhoitajien ja opettajien huolia ei nyt kuulla? He ovat lausuntonsa antaneet, mutta kun vaikkapa Suomen Yrittäjät sanoo kannan, sitä te kyllä kuuntelette. Te olette luvanneet kuunnella, arvoisa hallitus. Voisitteko nyt kertoa, kuinka moni taho lausunnonantajista kannattaa aikuiskoulutustuen lakkauttamista? [Eduskunnasta: 90 prosenttia! — Kimmo Kiljunen: Kuinkahan moni?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.02 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tässä ei ole tarpeen mitään lukuja antaa. [Välihuutoja vasemmalta] Se on totta, että tätä on kritisoitu kyllä lausunnonantajien taholta, mutta otan esiin, mistä tässä asiassa on kyse: tällä on 10 000:n työllisyysvaikutus valtiovarainministeriön laskelmien mukaan. Täällä on useita kertoja puhuttu näistä työllisyysvaikutuksista. Nyt on sellainen esitys, jolla todellakin on työllisyysvaikutus. Ja sen lisäksi sen vaikutus julkiseen talouteen on 175 miljoonaa euroa vuodessa, ja kun meidän valtiontalouden tilanne on nyt vaikea, niin näitä uudistuksia on nyt tehtävä.

Se on sitten eri asia, että toki me tarvitaan jatkossakin niin, että esimerkiksi opettajan on mahdollista kouluttautua erityisopettajaksi ja lähihoitajan sairaanhoitajaksi. [Vasemmalta: Miten? Millä tavalla?] Tätä varten meillä on käynnissä erikseen valtiosihteeri Rissasen johtama työryhmä, joka tuo omia ehdotuksiaan kehysriiheen, ja sen työryhmän työ on jo varsin pitkällä. Niistä sitten tiedotetaan lähempänä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen liittyen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

16.03 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En saanut vastausta näihin lukuihin, mutta minäpä kävin ne lausunnot läpi. Reilusti yli puolet lausunnonantajista vastustaa tätä esitystä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vain yli puolet!] Sairaanhoitajat, palomiehet, opettajat ja jopa kuntatyönantaja kertovat lausunnoissaan, että he eivät kannata lakkauttamista. Ja kaiken huippuna, ministeri Satonen, teidän oma ministeriönne

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

TEM lausuu: ”Vaikutusarvioiden perusteella jää epävarmuus siitä, ovatko aikuiskoulutustuen lakkautuksen vaikutukset pitkällä aikavälillä aidosti julkisen talouden tasapainoa, yritysten kasvua ja työllisyyttä lisääviä.” [Eduskunnasta: Oma ministeriö!]

Arvoisa ministeri Satonen, aikuiskoulutustuen lakkauttamista vastustetaan hyvin laajasti. Jos ette kuuntele meitä oppositiossa, niin kuulkaa edes asiantuntijoita. [Perussuomalaisen ryhmästä: Ratkaisuja, ehdotuksia!] Olisiko mahdollista nyt pitää tuumaustauko? Olisiko mahdollista peruuttaa tämä esitys?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.05 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitys on juuri muutama tunti sitten annettu tänne eduskuntaan, ja tästä keskustellaan täällä lisää ensi viikolla, kun se esitellään, mutta voin toki hieman kertoa, mitä tässä aikuiskoulutustuessa oikeasti tapahtuu. Vuonna 2022 oli niin, että 53 prosentilla niistä, jotka saivat aikuiskoulutustukea, oli takanaan korkea-asteen koulutusta jo silloin, kun he aloittivat tämän aikuis-koulutustuen.

Sitten tässä on puhuttu aikaisemmin siitä, että tämä olisi ratkaisu sote-alan työvoimapulaan. Vuonna 2022 sote-alalle opiskeli aikuiskoulutustuella 3 069 ihmistä mutta sote-alalta siirtyi pois 2 928, eli tällä ei käytännössä ole vaikutusta tähän sote-alan pulaan. Eli se, missä tämä aikuiskoulutustuki on toiminut ja siihen haetaan ratkaisua, on se, kun omalla alalla haetaan korkeampaa osaamista, eli juuri tämä opettajasta erityisopettajaksi -tyyppinen koulutus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

16.06 Pia Hiltunen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Aikuiskoulutustuen merkitystä ei voi vähätellä. Sen voimin on moni suomalainen onnistunut lisäkoulutautumaan tai vaihtamaan alaa tilanteessa, jossa nykyistä työtä ei ole syystä tai toisesta voinut jatkaa. Aikuiskoulutustuki on ennaltaehkäissyt myös monia pitkiä sairauslomia työuupumuksen osalta ja lisännyt menestymisen mahdollisuuksia ihmisten elämässä. [Perussuomalaisen ryhmästä: Sanotaan missä?] Tilastojen mukaan aikuiskoulutustukea on käytetty eniten jatkokoulutuksena työvoimapula-aloilla, kuten muun muassa varhaiskasvatuksessa, erityisopetuksessa ja sote-alalla — konkreettisenä esimerkkinä esimerkiksi hallitusohjelman uudistus oppimisen tuesta, jota ei pystytä lausuntojen mukaan toteuttamaan onnistuneesti, jos ei kouluteta tarpeeksi erityisopettajia. Eli tässä yksi vaikutus, mihin pitäisi myös vaikuttaa tällä uudistuksella.

Arvoisa ministeri Satonen, tekin olette puhunut jatkuvan oppimisen kehittämisestä, ja työelämän murros on laajasti tunnistettu myös työntekijäpulan osalta. Kysyisin: mitkä ovat ne keskeisimmät uudistustarpeet nyt, ja millä tavalla ne palvelevat paremmin ihmisten mahdollisuuksia menestyä työelämässä ja omassa elämässään? — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.07 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on sanottava se, että kun tässä puhuttiin alanvaihdosta, niin niiden ihmisten kohdalla,

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

jotka ovat jääneet työttömiksi, työttömillä, on ihan eri järjestelmä, jossa he voivat opiskella. Siihen ei tämä aikuiskoulutustuki liity.

Sitten toinen juttu on se, että jatkossa olisi viisasta järjestää tätä koulutusta monimuotoisena sillä tavalla, että kun opiskellaan vaikka nyt opettajasta erityisopettajaksi tai palomiehestä paloiesimieheksi tai hoitoalalla eteenpäin, se ei edellyttäisi koko-aikaista poissaoloa töistä, [Välihuutoja vasemmalta] koska negatiiviset työllisyysvaikutukset tulevat nimenomaan tästä kohdasta. Se koulutus vain järjestettäisiin mahdollisimman pitkälle niin, että on mahdollista olla osa-aikaisesti töissä, ja sitten haetaan ratkaisuita. Jotkut kunnat ovat sitten, niiltä osin kuin täytyy olla koko-aikaisessa koulutuksessa, tulleet vastaan esimerkiksi niin, että ovat maksaneet palkan niiltä kuukausilta, kun on oltu koko-aikaisesti koulutuksessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

16.08 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on luvannut nostaa oppimistuloksia, mikä on tärkeä ja kannatettava tavoite. Samaan aikaan me tiedämme, että meillä on paljon oppilaita, jotka tarvitsevat siellä koulussa erityistä tukea, varhaiskasvatuksen puolella meillä on ammattilaisista pulaa, ja nyt kun te lakkautatte tämän aikuiskoulutustuen, niin kun hallitus on nyt tässä myöntänyt, että te tiedätte, että sitä ovat käyttäneet juuri nämä henkilöt, jotka ovat kouluttautuneet muun muassa varhaiskasvatuksen ammattilaisiksi tai erityisopettajiksi, niin mikä on teidän uusi keinonne? Minä tunnistan, että tätä järjestelmää olisi pitänyt uudistaa, mutta te lakkautatte sen. Mikä on vaihtoehtoinen tapa turvata riittävästi ammattilaisia? Kun te leikkaatte lapsilta ja nuorilta, heikennätte naisvaltaisten alojen vetovoimaa ja pitovoimaa, niin mikä on teidän ratkaisunne suomalaisille lapsille ja nuorille ja oppimistuloksiin? Ja nyt se 200 miljoonaa perusopetukseen ei riitä, koska se ei riitä. Mitkä ovat ne teidän toimenne lapsille ja nuorille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.09 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen yrittänyt nyt tätä asiaa jo kuvata. Kuten tässä mainitsin näistä luvuista, niin ei voida sanoa niin, että aikuiskoulutustuki olisi ollut ratkaisu vaikka sote-alan ongelmiin, kun yhtä moni ihminen käytännössä on opiskellut myös sote-alalta pois aikuiskoulutustuella kuin opiskellut sote-alalle. Eli se ei ole ollut tässä ratkaisu. [Sofia Virran välihuuto]

Se, mitä ratkaisua me nyt haetaan, kun meillä valmistuu tämä Rissasen työryhmän työ, on nimenomaan se, miten voi vaikka opettajasta erityisopettajaksi opiskella niin, että ollaan osa-aikaisesti töissä pääosin sen opiskelun ajan ja vain pieneltä osin se tehdään koko-aikaisena opiskeluna. Tämä on silläkin tavalla järkevää, että meillä on monissa paikoissa pula myös opettajista, eli se on tärkeää myös työvoimapulan ratkaisun kannalta, että tämä opetus tullaan järjestämään uudella tavalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eloranta, olkaa hyvä.

16.10 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikuiskoulutustuki on erittäin tärkeä koulutusväylä erityisesti sote- ja kasvatusalalla. Aikuiskoulutustuen saajista kolmannes opiskeli juuri sosiaali- ja terveysalalle. [Juho Eerolan välihuuto]

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

to] Hyvinvointialueet ja kunnat painivat jo nyt sosiaali- ja terveyspalveluiden ja varhaiskasvatuksen työvoimapulan kanssa. Jos aikuiskoulutustuki nyt poistetaan, pahenee työvoimapula entisestään näillä yhteiskunnan toiminnan kannalta aivan keskeisillä aloilla.

Arvoisa puhemies! Hallituksen ja opposition yhteinen tavoite on nostaa maamme osaamistasoa. Jopa talouskasvun keskiössä on juuri osaaminen. Hallituksen teot ovat kuitenkin ristiriidassa tämän tärkeän tavoitteen kanssa. Aikuiskoulutustuki on monille tärkeä, jopa ainoa, keino kehittää omaa osaamistaan ja nostaa koulutustasoaan.

Kysynkin ministeriltä: Miksi hallitus toimii omaa tärkeää tavoitettaan vastaan lakkauttamalla tukimuodon, joka mahdollistaa koulutustason nostamisen tuhansille suomalaisille? Ja miten varmistatte, että meillä on riittävästi hoitajia ja varhaiskasvatuksen ammattilaisia, jos tämä tärkeä koulutusmuoto poistetaan? [Perussuomalaisten ryhmästä: Ettekö te kuuntele?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.11 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritän nyt vääntää ihan rautalangasta. Jos meillä on sellainen tilanne, mikä on hyvin tyypillistä, että meillä on lähihoitaja, joka lähtee opiskelemaan kokiksi, ja sitten meillä on kokki, joka lähtee opiskelemaan lähihoitajaksi, niin molemmat ovat toista vuotta poissa työelämästä, kun he opiskelevat tähän uuteen ammattiin. Meillä on pulaa sekä lähihoitajista että kokeista, ja sen jälkeen kun molemmat ovat opintonsa suorittaneet, niin meillä on täsmälleen yhtä monta lähihoitajaa ja kokkia kuin meillä oli ennen kuin tämä prosessi lähti liikkeelle. [Naurua — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

16.12 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä aikuiskoulutustuen lakkauttaminen sotii kyllä täysin työelämän tämänhetkistä henkeä vastaan. Näin totesi viime vaalikaudella kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja Kai Mykänen, ja olen tästä lausunnosta tismalleen samaa mieltä. Mutta nyt te olette lakkauttamassa aikuiskoulutustuen, vaikka jatkuvaan oppimiseen panostaminen olisi tärkeämpää kuin koskaan, ja juuri tämä ristiriita vaalipuheiden ja oikeistohallituksen todellisen politiikan sisällä on se syy, miksi hallitus on ajautunut työmarkkinakaaokseen.

Puhemies! Tässä jo edustaja Haatainen totesi, että työ- ja elinkeinoministeriön lausunnon mukaan on epäselvää, edistääkö aikuiskoulutustuen lakkautus aidosti julkisen talouden tasapainoa tai työllisyyttä, ja tämä sama epäselvyys koskee kaikkia hallituksen työelämäheikennyksiä. Teillä ei ole näyttöä, että ne lisääisivät työllisyyttä tai vähentäisivät velkaantumista.

Arvoisa ministeri Satonen, eikö nyt olisi järkevää vielä vetää tämä esitys pois, vaikka se juuri tänne tulikin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.13 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on täysin mustaa valkoisella valtiovarainministeriön arviossa siitä, [Vasemmalta: Mites TEM?] että tämä työllisyysvaikutus on 10 000, ja kun te olette täällä peräänkuuluttaneet

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

niin paikallisessa sopimisessa, työrauhassa, vientivetoisessa palkkamallissa kuin missä tahansa muussakin esityksessä, että missä ovat ne työllisyysvaikutukset, niin tässä nimenomaan ovat nyt ne työllisyysvaikutukset. [Perussuomalaisten ryhmästä: Luulis kelpaavan!]

Tämä on 10 prosenttia siitä 100 000 työpaikan tavoitteesta, jota hallitus tavoittelee. Jos te näette nämä työllisyysvaikutukset tärkeiksi, niin teidänkin pitäisi kannattaa tätä esitystä ja yhdessä meidän kanssa hakea sitten ratkaisua niihin kohtiin, joissa tämä aikuiskoulutustuki on oikeasti toiminut. Meidän on nyt myönnettävä, että pääosin tämä aikuiskoulutustuki ei ole toiminut, ja sen takia se lakkautetaan ja haetaan uutta mallia. [Vasemmalta: Te lakkautatte ensin ja sitten kehittäte! — Perussuomalaisten ryhmästä: Tarvitaan parempi oppositio!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.14 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomalaiset ovat ahkeraa, työtä tekevää kansaa, joka on sisäistänyt elinikäisen oppimisen. Siksi tämä aikuiskoulutustuki on ollut niin tavattoman suosittu, esimerkiksi sote-alalla, joka on työvoimapula-ala, mutta ei vain sote-alalla vaan esimerkiksi kasvatusalalla, erityisopettajat, tai esimerkiksi paloiesimiehet ovat käyttäneet aikuiskoulutustukea. [Juho Eerolan välihuuto] Suosittu järjestelmä, jota kaikki suomalaiset ovat voineet käyttää. Ja nyt te olette päättäneet lakkauttaa tämän aikuiskoulutustuen. Herää kysymys, mistä tämä on peräisin. Kun niitä lausuntoja on tähän hallituksen esitykseen annettu, niitä on annettu kymmeniä, taitaa olla 78, niin uskomme, että te olette varmasti peranneet nämä lausunnot huolellisesti ja tehneet niistä johtopäätöksiä.

Minä kysyn teiltä nyt, ministeri Satonen, ja kysyn tämän tarkoin: montako lausuntoa, jotka puolsivat tämän aikuiskoulutustuen lakkauttamista, te saitte? [Jani Mäkelä: Ei tämä ole huutoäänestys, hei!] Antakaa suora vastaus. Ja ellette kykene sitä tässä antamaan, voitte toimittaa sen myös tämän kyselytunnin jälkeen. [Puhemies: Kiitoksia!] Montako myönnteistä lausuntoa te saitte? [Välihuutoja vasemmalta — Oikealta: Yllätys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.15 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleensä on niin, että kun jotain etuisuutta muutetaan, niin suurin osa lausunnonantajista on sitä vastaan, koska he katsovat sitä asiaa omasta näkökulmastaan. [Välihuutoja] Mutta se on täysin ymmärrettävää: kun etujärjestöiltä kysytään, niin he katsovat sitä asiaa omasta näkökulmastaan.

Kuten tässä olen jo moneen kertaan sanonut, tämä on aika huomattava kysymys. Jos on 10 000:n työllisyysvaikutus vuodessa, 175 miljoonaa euroa vuodessa, ja tiedetään, missä tilanteessa me tällä hetkellä ollaan, niin tämä on äärimmäisen tärkeä asia. Ja tämä ei tule poistamaan sitä, kun me haetaan niitä muitakin ratkaisuja, että jatkossakin on mahdollista opiskella, mutta toki on niin, että jos oma-aloitteisesti vaihtaa alaa, niin siinä täytyy olla enemmän sitä omavastuuta kuin tällä hetkellä siinä tilanteessa, kun sen tekee silloin henkilö, joka on normaalissa työsuhteessa lähtötilanteessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

16.17 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Ministeri Satonen, ei täällä etujärjestöjen etuja ajeta. Täällä ajetaan Suomen kansan etua.

Puhemies! Suomen opiskelijakuntien liitto SAMOK on tiivistänyt hyvin, mitä hallituksen ajama aikuiskoulutustuen lakkauttaminen käytännössä tarkoittaa. Kestävä työelämä edellyttää toimeentulon turvaamista silloin, kun alan vaihto tai täydennyskoulutus tulevat tarpeeseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tarvitaan lisää rautalankaa!] Näitä toimia tarvitaan erityisesti itäisessä Suomessa, mutta myös koko maassa.

Puhemies! Aikuiskoulutustuen koettu vaikuttavuus tutkimuksen mukaan: jopa 58 prosenttia vastaajista oli hakeutunut opiskelemaan aiempien työtehtävien kuormittavuuden vuoksi, ja 66 prosenttia vastaajista koki, että opintovapaa vaikutti työssäjaksamiseen opintojen jälkeen. Erityisesti nämä vaikutukset korostuivat nuorempien vastaajien kohdalla. Nyt täytyykin kysyä, puhemies, hallitukselta: Miksi nyt hallitus vie kehitystä päinvastaiseen suuntaan? Miksi te teette näin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.18 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän on jo niin monta kertaa vastattu, että en tiedä, onko tässä enää paljon enempää kerrottavaa, mutta aika paljon tosiaan tätä aikuiskoulutustukea on hyvin pitkälti käytetty siihen, että suoritetaan toisia samantasoisia opintoja, tai sitten sitä on käyttänyt henkilö, jolla on jo korkeakoulutus takana. Täällä on jopa tohtoreita, jotka ovat käyttäneet tätä aikuiskoulutustukea, [Vasemmalta: Mitä vikaa tohtoreissa on?] ja voi tietysti kysyä, mitä sieltä löytyy sellaista, jolla aikuiskoulutustuen avulla voi vielä omaa ammattitaitoansa niin paljon syventää, että se on järkevää yhteisistä varoista maksaa. Voi olla, että yksittäisissä tilanteissa joillekin on löytynyt myös siellä, mutta OKM:n arvio tästä aikuiskoulutustuen tehokkuudesta on kyllä ollut varsin murskaava, ja sen takia tämä uudistus nyt tehdään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.19 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on lakkauttamassa erittäin tärkeän aikuiskoulutustuen, mikä on käsittämätöntä. Aikuiskoulutustuella työntekijä on nostanut työmarkkina-arvoaan, mikä on ollut tärkeää tässä tilanteessa, kun työvoimapula jyllää yhteiskunnassamme. Hallitus profiloituu kyllä erittäin vahvasti palkansaajan hakkaajana, tässäkin tapauksessa jopa niidenkin kohdalla, jotka pyrkivät aktiivisesti pitämään yllä työmarkkina-arvoaan.

Arvoisa työministeri, ettekö todella halua perua tätä järjetöntä leikkausta, joka jälleen osuu siihen palkansaajaan, tätä leikkausta, joka ei edes taloudellisesti eikä työllisyyden näkökulmasta ole millään lailla perusteltu TEMinkään mukaan? Perukaa tämä leikkaus, jota kannattavat vain EK ja Suomen Yrittäjät. Onko mahdollista katsoa, miten tätä tukea kehitettäisiin lakkautuksen sijaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Satonen, olkaa hyvä. [Ben Zyskowicz: Selittäkää vielä kerran, hitaasti!]

16.19 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajan kysymys oli varsin selkeä. Siinä kysyttiin, aiotaanko tämä aikuiskoulutustuen lakkauttami-

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

nen perua. Vastaus on: ei aiota. [Mauri Peltokangas: Erinomainen vastaus! — Perussuomalaisen ryhmästä: Loistava, meneekö nyt jakeluun?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.20 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te perustellette täällä näitä julkisen talouden vaikutuksia, mutta fakta on se, että teidän oma ministeriö epäilee niitä. Siis se ministeriö, jota te, hyvä ministeri, johdatte, epäilee lausunnossa juuri niitä vaikutuksia, joita te täällä eduskunnalle perustellette. [Jani Mäkelä: Demarivirkamiehet! — Juho Eerola: Teidän omat virkamiehet!]

Hyvä puhemies! Kun te perustellette, että täällä ei vastata sote-alan ja koulutusalan työvoimapulaan — ja nyt nyökkäätte, kiitos — niin minkä vuoksi sitten se taho, joka on vastuussa tämän työvoimapulan ratkaisusta, eli kuntatyönantajat ja hyvinvointityönantajat, siis ne työnantajat, joiden tehtävä on löytää ne opettajat ja hoitajat, yksiselitteisesti vastustaa tämän lakkauttamista? Miten se on mahdollista? Miksi te ette heitä kuuntele?

Arvoisa puhemies! Täällä teidän hallituksen esityksessä lukee: ”Lähes kaikki kantansa ilmaisseet lausunnon antaneet tahot suhtautuvat kielteisesti ehdotukseen. [Eveliina Heinäluoma: Lähes kaikki!] Lausunnon antajista vain Suomen Yrittäjät kannatti lausunnossaan lakkauttamista, EK:lla ei ollut huomauttamista.” [Puhemies koputtaa] Kun te olette luvanneet kuunnella työntekijöitä, kun te viette näitä heikennyksiä läpi, niin miten se kuunteleminen tässä tapauksessa toteutuu? [Ben Zyskiewicz: Totta kai kaikkea etuuksiin puuttumista vastustetaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.21 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En täällä vastaa KT:n puolelta lausuntoihin, [Vasemmalta: Parempi on!] mutta voin kyllä mielelläni lukea näitä lukuja, jos se auttaisi avaamaan tätä asiaa. Toistan vielä kerran sen, että vuonna 2022 sote-alalle, terveys- ja hyvinvointialalle, muilta aloilta opiskeli 3 069 ihmistä ja alalta pois 2 928. Eli jos lasken oikein, se nettohyöty on noin 140. Kasvatusala, joka täällä myös on mainittu: alalle opiskeli muualta 630 ja alalta pois 456, eli siinäkin hyöty on hiekan toistasataa. Eli tämä osoittaa aivan selvästi, että tämä aikuiskoulutustuki ei ole ratkaisu työvoimapulaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.22 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä valtiolle kustannustehokkaan aikuiskoulutustuen lakkauttaminen on yksi hallituksen typerimmistä ja lyhytnäköisimmistä esityksistä. Se ei myöskään tuo valtionalouteen säästöjä käytännössä lainkaan. En ymmärrä, keneltä ja mistä tämä avaus ylipäätään on tullut — [Kimmo Kiljunen: Yrittäjiltä!] sen sijaan, että aikuiskoulutustuen kohdentamista parannettaisiin. Tämä on myös jälleen yksi isku naisvaltaisille aloille kohtaan. Tällä hetkellä 17 prosenttia sairaanhoitajiksi opiskelleista on saanut aikuiskoulutustukea. Aikuiskoulutustuki myös motivoi työntekijöitä kehittymään ja kouluttautumaan omassa työssään. Tämä on esimerkiksi varhaiskasvatuksessa elintärkeää myös työvoimapulan takia. Hyvä hallitus, miksi niin monin eri tavoin ylenkatsootte naisvaltaisia aloja?

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.23 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kyllä siitä voi olla samaa mieltä, että tällä ei olisi merkitystä valtiontalouteen, jos 10 000:n työllisyysvaikutuksesta puhutaan. Sillä on kyllä varsin huomattava merkitys. Mutta tässä puheenvuorossa oli sikäli ihan tärkeääkin asiaa, että se on totta, että se, missä kohdin tämä aikuiskoulutustuki on toiminut sillä tavalla kuin se on suunniteltu, on ollut silloin, kun siellä oman alan sisällä opitaan pidemmälle. Se on ollut juuri lähihoitajasta sairaanhoitajaksi, opettajasta erityisopettajaksi, palomiehestä paloiesimieheksi. Ja näihin me pyrimme nyt löytämään sen ratkaisun sillä Rissasen työryhmällä, joka tuo ne esitykset kehysriihen mennessä. Eikä tämä aikuiskoulutustuki nyt ole heti lakkaamassa, vaan siinä menee vielä useampi kuukausi, [Naurua sosiaalidemokraattien ryhmästä] ja sen jälkeenkin sitä aikuiskoulutustukea voi vielä saada. Eli meillä on kyllä sitten tulossa tämä uusi järjestelmä, joka pyrkii ratkaisemaan nimenomaan ne kohdat, joista tässä on ollut hyötyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

16.24 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on valtava osaajapula varsinkin sosiaali- ja terveydenhuoltoaloilla sekä etenkin pelastustoimissa. Kroonista... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu] — Wallinheimo halusi näköjään puheenvuoroni, mutta jatketaan. — Krooniseen pelastajapulaan vastauksena meidän on saatava enemmän ihmisiä koulutautumaan pelastajiksi. Aikuiskoulutus toteutetaan usein joustavasti opiskelijoiden ehdoilla, mikä mahdollistaa opintojen suorittamisen kokopäivätyön ohessa. Pelastajatutkinnon suorittaminen ei onnistu kokoaikatyön ohessa, joten opintoihin tarvitaan rahoitusta. Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen vaikeuttaa siis pelastajapula entisestään. Arvoisa työministeri Satonen, miten te konkreettisesti aiotte vastata Suomen krooniseen pelastajapulaan nyt, kun aikuiskoulutustuki ollaan lakkauttamassa? [Ben Zyskowiezin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.25 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sitten kun mennään siihen, miten esimerkiksi palo- ja pelastusalalla koulutus järjestetään, niin siinä varmaan on parempia asiantuntijoita kuin minä sitä kommentoimaan, [Vasemmalta: Niin onkin!] mutta avainasia tuli oikeastaan tässä puheenvuoron alkuosassa. Vaikka tällä hetkellä koulutus olisi järjestetty niin, että se edellyttää kokoaikaista opiskelua, niin se ei välttämättä tarkoita, että se pitää jatkossa järjestää niin, vaan se voidaan järjestää myös niin, että se osittain tapahtuu työn ohessa, jolloin tämä asia sitä kautta osittain ratkeaa. Sitten sillä osin kuin ollaan kokoaikaisesti opiskelemassa, niin työnantajan vastuu tulee myös vastaan erityisesti kuntapuolella, hyvinvointialuepuolella ja niin poispäin. Ymmärtääkseni Vantaa on ollut tässä yksi esimerkki, joka on järjestänyt koulutusta opettajasta erityisopettajaksi niin, että kunta on osittain maksanut palkkaa siitä oppimisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen kysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Haatainen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

16.26 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on huutava pula eri alojen osaajista muun muassa tekniikan alalla: vihreä siirtymä ja digitalisaatio edellyttävät osaamista. Samoin sote-ala ja kunnat tarvitsevat opettajia ja sote-ala hoitajia. Tässä muutamia lukuja: erityisopettajiksi pätevöityneistä puolet ja terveydenhoitajista puolet on käyttänyt aikuiskoulutustukea kouluttautumiseen ja paloesimiestutkinnon suorittaneista peräti 90 prosenttia. Nämä ovat aloja, joilla se opiskelu ei pysty toteutumaan työn ohessa vaan tarvitaan kokoaikaista opiskelua.

Työministeri Satonen, oletteko todella sitä mieltä, että tästä ammattitaidon laajentamisesta ei ole mitään hyötyä ja sitä ei kannattaisi tukea rahoituksella, jonka työnantajat ja palkansaajat maksavat itse? [Juha Mäenpään välihuuto] Eikö näitä paloesimiehiä ja erityisopettajia ja terveydenhoitajia tarvita todellakaan? Kerrotteko, ministeri, mistä näitä osaajia sitten saadaan? [Li Anderssonin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.27 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaus tähän kysymykseen on, että en ole, vaan olen tässä koko ajan yrittänyt selittää sitä, että siinä tilanteessa, kun se on just tällainen opettajasta erityisopettajaksi-, lähihoitajasta sairaanhoitajaksi- tai palomiehestä paloesimieheksi -tyyppinen koulutus, niin se on ollut se osa tätä aikuiskoulutustukea, joka on kaikkein parhaiten toiminut, mutta siinä on ollut hyvin paljon muuta koulutusta, [Välihuuto sosiaalidemokraattien ryhmästä] jossa ei ole saavutettu samoja tuloksia.

Olen iloinen siitä, että tässä salissa näyttää nyt olevan yhteinen näkemys siitä, että meidän täytyy löytää ratkaisu siihen, miten tällaiset koulutukset jatkossakin voidaan järjestää, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Te lakkautatte järjestelmän!] mutta se ei edellytä nykyisen kaltaista aikuiskoulutustukea. Siitä nyt olemme luopumassa, mutta meillä on työ käynnissä sellaisen järjestelmän löytämiseksi, jolla voidaan tämä parhaiten toiminut osa myös jatkossa toteuttaa. [Välihuutoja — Johannes Koskinen: Lapsi on vaan jo heitetty pesuveden mukana! — Eduskunnasta: Ennen vanhaan kokoomus ja RKP olivat sivistyspuolueita!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys ruoan arvonlisäveron korottamisesta ja ruokamarkkinan korjauksesta (Anne Kalmari kesk)

Suullinen kysymys SKT 12/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.29 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Puhdasta suomalaista ruokaa on oltava varaa ostaa, ja sitä on oltava varaa tuottaa. Tällä hetkellä kumpikaan näistä edellytyk-

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

sistä ei kunnolla toteudu. Sen sijaan kauppajätit tiedottavat kerta toisensa perään ennätystuloksista. Suomalainen ruokamarkkina on rikki. Viljelijät lopettavat nyt ennätystahtia.

Arvoisa puhemies! Olen äärimmäisen huolissani, ymmärretäänkö hallituksen kabineteissa, miten vakavasta ongelmasta on kyse. Valtiontalouden paikkaamiseen väläytellään ruuan arvonlisäveron korotusta, vaikka monen suomalaisen talous on jo viritetty äärimmilleen. Keskusta ei tätä hyväksy. Ruualla veronkorotuksia väläyttelevien ministerien olisi hyvä tietää, paljonko maitopurkki Suomessa maksaa ja paljonko tuosta hinnasta jää suurimman työn tehneelle ruuantuottajalle. Nyt näyttää siltä, että osaaminen taitaa olla hukassa. [Jenna Simulan välihuuto] Esitän kyseiselle ministerille kysymyksen: onko ruuan arvonlisäveron korottaminen teidän mielestänne oikein nyt, [Puhemies koputtaa] kun kuluttajat ja ruuantuottajat ovat poikkeuksellisen tiukoilla, [Puhemies koputtaa] ja milloin ruokamarkkina korjataan? [Eduskunnasta: Teillä oli kahdeksan vuotta aikaa! — Ben Zyskowicz: Eikös se kyseinen ministeri ole ministeri Essayah? Teidän pitää tämentää, kuka on kyseinen ministeri!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.30 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kävimme keskustelua, onko tämän kysymyksen kohde ruuan arvonlisävero, joka kuuluu verotusasiaina valtiovarainministerille, vaiko maatalouden kannattavuus. Mielelläni vastaan maatalouden kannattavuuskysymykseen. [Anne Kalmari: Molempiin!] Keskustallahan on ollut maatalousministerin salkku viimeiset kahdeksan vuotta ennen tätä hallitusta [Välihuutoja — Naurua] ja vielä sen lisäksi myöskin viime hallituksessa valtiovarainministerin salkku.

Tämä hallitus on lähtenyt hakemaan maataloudelle parempaa kannattavuutta sitä kautta, että tuottaja saa markkinoilta sen hinnan, joka hänelle kuuluu. Meillä on hallitusohjelmassa kirjaukset muun muassa elintarvikemarkkinalain uudistamisesta, kilpailulain uudistamisesta ja sen lisäksi vielä julkisten hankintojen lain uudistamisesta. Sillä kaikella pyritään juuri siihen, että tuottaja saa sen osuuden elintarvikeketjun tuotoksesta, joka hänelle kuuluu. Toki meillä on sitten olemassa myöskin tukipolitiikka. Mutta on äärimmäisen tärkeätä, että tuottajan asemaa neuvottelutilanteessa pystytään parantamaan. Ja tukipolitiikan on sitten nimenomaan sitä varten, että kun me käymme tuolla kaupassa ja ostimme sitä ruokaa, niin se on meille sopivan hintaista. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Myönnän vielä vastauspuheenvuoron valtiovarainministeri Purralle. — Olkaa hyvä.

16.31 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin hirvittävän onnellinen, jos olisin valtiovarainministeri Suomessa, jossa mihinkään veroihin ei tarvitsisi tehdä korotuksia [Antti Kurvinen: Ruokaa verotatte enemmän!] vaan voisimme ainoastaan laskea niin ruuan arvonlisäverotusta kuin muitakin arvonlisäverokantoja, työn verotusta, yrittämisen verotusta ja niin edelleen. Valitettavasti julkisen talouden tilanne on sellainen, että meillä ei ole mahdollisuutta tehdä veronalennuksia. [Vasemmalta: Minkä takia kaljaverotusta voi laskea? — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Hallituksen tähän asti sopiman veropolitiikan linja fiskaalisesti on stabiili, ja me kiristämme alkoholin verotusta kokonaisuudessaan. [Vasemmalta: Kaljaveroa laskette! — Ant-

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

ti Kurvinen: Paljon sivistyssanoja!] Yleisesti ottaen arvonlisäverotuotto on varsin suuri osuus tästä, tai niiden tuotto on varsin hyvä, ja kun hallitus joutuu tekemään päätöksiä li- säsopeuttamisesta, niin meillä on myös veroratkaisut pöydällä. Silloin tarkistamme myös näitä arvonlisäverokantoja. [Vasemmalta: Kenelle teistä se kalja on niin tärkeätä? — Petri Huru: Alkoholiverotus nousee kokonaisuudessaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää li- säkysymyksiä tästä aiheesta, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edusta- ja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

16.33 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ennen vaaleja hallituspuolue perussuomalaiset listasi sata tapaa maatalouden puolesta. Montako kohtaa on toteutettu tai edes toteutuksessa? [Keskustan ryhmästä: Ei mitään!] Hallituspuo- lue kristillisdemokraatit taas halusi tehdä maatalouspolitiikkaan täyskäännöksen, mutta maa- ja metsätalousministeri Essayah epäili tuossa kuukausi sitten, että maitopurkki mak- saa 29 senttiä. [Eduskunnasta: Tarjouksessa!] Oikeastihan se maksaa semmoisen 1,25 eu- roa. Siinäpä on tosiaan hyvät pohjat sille täyskäännökselle. Uhkailette ruuan alvin korotuk- sella, siis ruuan hinnan nostamisella, [Keskustan ryhmästä: Ohhoh!] ja ajatte ihmiset osta- maan yhä enemmän epäeettistä ja ilmastovihamielistä ruokaa ulkomailta. Leikkaatte luon- nonlaitumista. Maa- ja metsätalousministeriön työryhmä haluaa, että pellonraivauksesta saa pian maksaa 5 000 euroa hehtaarilta, mutta kaupunkien metsäkatot jatkuu. [Keskustan ryhmästä: Te sen päätitte, kantakaa vastuu!] Pelkään, millaisia yllätyksiä seuraavaksi lyöt- te ruuantuottajien pöydälle. Yleinen ennustamattomuus vaikuttaa aika negatiivisesti alan kehitykseen. [Mikko Savola: Ei ole perussuomalaisista vastuun kantajiksi!] Pelkkä sympa- tia ei nyt riitä. Ministeri Essayah, miksi haluatte leikata suomalaisen ruuantuottajan kus- tannuksella, [Perussuomalaisten ryhmästä: Tyhjä paperi!] ja montako näistä sadasta koh- dasta on toteutuksessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.34 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, ar- voisa puhemies! Muistaakseni keskustan riveistä, oliko edustaja Kallion ensimmäisenä al- lekirjoittama, oli 16 kohdan kysymyspatteristo, joka tuli tuonne maa- ja metsätalousminis- teriöön. Olemme todellakin sen käyneet kohta kohdalta läpi, ja tähän kirjalliseen kysymyk- seen tulette ihan piakkoin saamaan vastauksen. Olen kysyjän kanssa samaa mieltä siitä, että meillä on yhteinen huoli suomalaisen maatalouden kannattavuudesta. Nimenomaises- ti hallitusohjelmassa ja sen toteuttamisessa on lähdetty siitä, että tuottajan tulee saada riit- tävä tulo markkinoilta ja on sen takia myöskin elintarvikeketjun läpinäkyvyyttä lisättävä, on annettava paljon paremmin mahdollisuuksia elintarvikemarkkinavaltuutetulle ja myös- kin Kilpailuvirastolle nähdä, missä tällä hetkellä nimenomaisesti sen tulonmuodostus ta- pahtuu ja kuka siitä hyötyy. Olisi tärkeää, että tuottaja saa sen osuuden, mikä hänelle kuu- luu. Sen lisäksi tukipolitiikka perustuu pitkälti tähän EU:n yhteiseen CAP- elikkä maata- louspolitiikkaan. Sehän on viime kaudella neuvoteltu, ja nyt vuoden 2023 alusta sitä on [Puhemies koputtaa] pistetty toimeen.

Täytyy muistuttaa, kun edustaja taisi viitata [Puhemies koputtaa] johonkin pellonrai- vausmaksuun, että käsittääkseni nimenomaisesti keskustapuolue viime kaudella [Puhe-

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

mies koputtaa] oli kannattamassa tämän asian tutkimista ja myöskin sen käyttöönottoa. [Hälinää — Mika Lintilä: Nyt meni väärin! Nyt tuli väärä todistus, ajiai!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

16.36 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut hienoa kuulla viime aikoina siitä, että muitakin alkaa tämä tärkeä maatalouden asia kiinnostamaan. Keskusta on liian kauan tässä maassa yksin kantanut asiasta vastuuta.

Oli ikävä kuulla ministerin vastaus — siitä puhetta riittää, mutta tekoja ei näy. Odotamme tekoja suomalaisen maatalouden hyväksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Teillä oli kahdeksan vuotta aikaa! — Välihuutoja] — Olkaa hiljaa, niin voitte oppia jotakin. — [Naurua] Maatiloilla ja maaseudulla ollaan vahvasti huolissaan myös siitä, että suomalaisten suurpetojen tilanne on mennyt yhä hankalammaksi. Ilves, susi ja karhu kuuluvat Suomen luontoon mutta eivät ihmisten ja maatilojen pihoille. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä teki kepu viime hallituksessa? — Perussuomalaisten ryhmästä: Montako keskusta on ampunut?] Viime vuosina susien hyökkäyksissä vahingoittuneiden tai kuolleiden eläinten lukumäärä on kasvanut. Esimerkiksi vuonna 22 sudet raatelivat yli 500 lammasta [Välihuuto oikealta] ja yli 50 koiraa. Viime syksynä korkein hallinto-oikeus käytännössä teki päätöksellään suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen mahdolliseksi nykyisellä lainsäädännöllä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Onko oppositio yksimielinen?] Samaan aikaan Ruotsissa suurpetojen kannanhoidollinen metsästys on edelleen mahdollista.

Kysynkin maatalousministeriltä [Puhemies koputtaa] menneisyyteen tähyilemisen sijaan: mitä lakimuutoksia hallitus aikoo tehdä, [Puhemies koputtaa — Perussuomalaisten ryhmästä: Jäivätö hommat kesken?] jotta suurpetojen kannanhoidollinen metsästys vihdoin olisi Suomessa mahdollista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.37 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kysyjän kanssa tismalleen samaa mieltä ja uskon, että aika suuri osa tästä salista jakaa sen näkökulman, [Perussuomalaisten ryhmästä: Paitsi vihreät!] että meidän upeat suurpedot — muun muassa ilves, karhu ja susi — kuuluvat kyllä sinne suomalaiseen luontoon ja metsiin [Petri Huru: Juuri näin!] mutta ne eivät kuulu meidän pihoihin, ne eivät kuulu myöskään lampoloihin, ne eivät kuulu karja-aitauksiin, ja sen tähden meillä Suomessa on mahdollisuus sekä vahinkoperusteiseen että myöskin tietyillä tarkoituksella reunaehdoilla kannanhoidolliseen metsästyksen. Hallitus on lähtenyt tätä asiaa viemään kahdella raiteella eteenpäin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vihdoin!]

Ensinnäkin me pyrimme vaikuttamaan EU-pöydissä siihen, että me pystymme muuttamaan nimenomaisesti esimerkiksi tätä suden luontodirektiivin liitteessä olevaa suojelutasoa siten, [Perussuomalaisten ryhmästä: Keskusta on ihmiselle susi! — Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä, ja maaseudulle!] että meillä on mahdollisuus paljon helpommin myöskin tätä suden kannanhoidollista metsästystä tulevaisuudessa harjoittaa.

Sen lisäksi meillä on perusteilla täällä työryhmä, [Anne Kalmari: Työryhmä!] joka lähtee juridisesti käymään läpi sen, millä tavalla vahinkoperusteiseen metsästyksen pystytään saamaan sellaiset käytänteet, [Puhemies koputtaa] että ne olisivat muun muassa nopeammin aikaansaattavissa ja ne luvat olisi helpompi toteuttaa. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

Eli etenemme sekä kansallisella raiteella että EU-raiteella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

16.38 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä keskustalla nyt tuntuu kovasti omaatuntoa kolkuttavan, eikä ihme. Tehän ajoitte vihreiden aisankannattajana maataloutta alas kahdeksan vuotta. [Keskustan ryhmästä: Mitä te teette?] Te uhrasitte maanviljelijät ilmastotoimien alttarille.

Tämän hallituksen ohjelma on maatalousmyönteisempi kuin mihin keskusta itse kykeni koskaan. Teemme asioita, mihin teistä ei yksinkertaisesti ollut. Vaikka superhallitus olemmekin, niin tehokkaita emme ole, että aivan hetkessä kaiken siivoaisimme teidän jäljiltänne. [Perussuomalaisten ryhmästä: Alle vuodessa! — Välihuutoja vasemmalta ja keskustan ryhmästä] Keskustan tekemättömien töiden listakin on pitkä kuin nälkävuosi.

Arvoisa puhemies! Hyvä ministeri Essayah, kysyisin: missä vaiheessa siivoustalkoot ovat, vieläkö on paljonkin lantaa luotavana keskustan jäljiltä? [Naurua — Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.39 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kysyjä nostaa esille sen, miten todellakin maatalouspolitiikassa meillä on erittäin paljon tehtävää. Mutta on hienoa, että meillä on hyvä hallitusohjelma, jossa on vahvat kirjaukset, jossa on muun muassa kirjaus siitä, että hallitus ei omilla toimillaan tule lisäämään maatalouden kustannusrasitusta. Ja on aivan keskeistä, että me nimenomaan pystymme saamaan Suomessa kannattavan ja kestäväen maatalouden, ja siihen meillä on tulossa nimenomaisesti tämä strategia, [Keskustan ryhmästä: Työryhmä!] jolla me pyrimme tähän koko ruokaketjuun vaikuttamaan. Meillä on kasvustrategia, jonka alla teemme ruuan viennin eteen koko ajan töitä. Me olemme onnistuneet saamaan myöskin sopimuksia aikaiseksi eri maitten kanssa, jotta pystytään nimenomaan ministeriön avulla avaamaan suomalaisille elintarviketeollisuuden yrityksille parempia vientimarkkinoita, jotka sitten viime kädessä vaikuttavat siihen, että se maataloustuottaja, joka tuottaa sitä ruokaa, saa myöskin paremman hinnan. Se on viime kädessä myöskin huoltovarmuuskysymys. Eli kun me viemme ruokaa ulkopuolelle, jos tulee tiukka tilanne, [Puhemies koputtaa] me pystymme myöskin kääntämään sitten tämän ruokaviennin tarvittaessa kotimaahan, jolloinka tämä on myöskin huoltovarmuuskysymys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

16.40 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän hieman vanha-kantaisena sellaista ajattelua, että maataloudessa ympäristötoimet ja kannattavuus olisivat vastakkain. [Juho Eerola: Viime kaudella tuntuivat olevan!] Päinvastoin ajattelen, että esimerkiksi biokaasun tuotannossa olisi valtava potentiaali sekä hyödyttää maataloustuottajia että saada ympäristöystävällisiä lannoitteita ja kotimaista polttoainetta tilalle.

Toisaalta myös tämä Venäjän hyökkäyssota on osoittanut sen, että meidän maatalouktemme ei ole ehkä ihan niin omavarainen kuin mitä me aikaisemmin ollaan ajateltu. Lannoitteet, rehu ja osa kasvinsuojeluaineista tuodaan ulkomailta, ja tässä nimenomaan luo-

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

mutuotanto on pystynyt osoittamaan sen, että ympäristöystävällisillä tavoilla pystytään itse asiassa parantamaan omavaraisuutta ja sitä kautta myös kannattavuutta.

Kysyisinkin maa- ja metsätalousministeriltä, miten te näette: ajatteletteko te, että maatalous voi olla ratkaisemassa näitä meidän aikamme isoja ympäristöhaasteita samalla, kun lisätään suomalaista omavaraisuutta ja maatilojen kannattavuutta? [Mauri Peltokangas: Hienoa! — Perussuomalaisten ryhmästä: Oho, tekoja! — Juho Eerola: Oliko teko?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.42 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Pitko kysyi erittäin ajankohtaisen kysymyksen liittyen biokaasuun. Nimittäin juuri tänään valtioneuvoston istunnossa me hyväksyimme yhdeksän miljoonan tuen juurikin biokaasun tuotantoon maatiloille, ja tämä on äärimmäisen tärkeää.

Sitten toinen asia — kannattava ja kestävä ruokaketju. Se on se nimi, millä koko tätä meidän ruuantuotannon strategiaa ollaan viemässä eteenpäin. Eli olen edustaja Pitkon kanssa aivan samaa mieltä, että eivät kannattavuus ja kestävyys ole toisilleen vastakohtia. Ja se, mistä me voimme Suomessa olla ylpeitä, on se, että meidän ruuantuotannon omavaraisuus on 80 prosenttia. Se on erittäin hyvää tasoa. Se on sellaista tasoa, että monissa muissa EU-maissa, muun muassa naapurimaassamme Ruotsissa, sitä katsotaan ihaillen, ja he haluavat samanlaisen omavaraisuuden tason. Tällä hetkellä Ruotsissa ollaan noin 50 prosentissa. He pääsivät jossakin vaiheessa laskemaan sen peräti 30 prosenttiin, ja siinä mielessä tästä omavaraisuudesta huolen pitäminen on aivan keskeistä. Mutta niin kuin edustaja tässä mainitsi, ovat toki esimerkiksi vaikka polttoaineet taikka vaikkapa maatalouskoneet osittain sellaisia, joita meillä ei ole omasta takaa, elikkä kyllä, [Puhemies koputtaa] meillä on siinäkin asiassa varmasti vielä parantamista, mutta voisi sanoa, että eurooppalaisittain olemme kyllä hyvällä tasolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

16.43 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän äärimmäisen tärkeänä sitä, että keskustelemme täällä tänään ruokaturvasta. Euroopan rajoilla soditaan, ja huoltovarmuus on äärimmäisen tärkeä kysymys. Maataloudessa eletään yhteismarkkinassa, ja kaikkien maataloustuottajien täytyy kilpailla samassa markkinassa, mutta valitettavasti kaikki eivät kilpaile markkinoilla samoilla säännöillä. Nyt, kun inflaatio laukkaa ja kuluttajan käsi käy kaupoissa edullisempien tuotteiden ja erityisesti tuontiruuan pariin, pitäisin tärkeänä sitä, että merkitsisimme tuotepakkauksiin aikaisempaa selvemmin sen, mikäli tuontiruoka ei täytä niitä laatukriteereitä, mitä ympäristön tai eläinten hyvinvoinnin nimissä [Perussuomalaisten ryhmästä: Halal-liha!] esimerkiksi meillä täällä Suomessa vaaditaan. Olisitteko tätä, ministeri Essayah, valmis selvittämään? [Keskustan ryhmästä: Perustetaan työryhmä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

16.44 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heikkiseltä erittäin hyvä huomio. Nimenomaisesti esimerkiksi julkisissa hankinnoissa minun mielestäni meidän on siirryttävä tähän, ja tähän julkisten hankintojen

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

lainsäädännön uudistukseen kun tähdätään, niin juuri sen sisällä on tehtävä tämäntyyppeisiä muutoksia. Julkisissa hankinnoissa on edellytettävä niitä samoja eläinten hyvinvointikriteerejä, mitä me täällä Suomessa noudatamme. Jos ajatellaan vaikkapa suomalaisia porkaita, niin niiltä löytyy saparot, tai jos ajatellaan kanoja, niin niillä on ehjät nokat, [Petri Hurun välihuuto] ja näin ei ole kaikkialla, edes Euroopassa. Ja suomalainen tuottaja ei tästä korkeammasta hyvinvointikriteereitten noudattamisesta valitettavasti saa lisäarvoa. Minä ajattelen, että kun olemme vastuullisia kuluttajia, niin nimenomaan vastuullisina kuluttajina me haluamme sellaista ruokaa, joka on eettisesti tuotettua. [Petri Huru: Juuri näin! Edellinen hallitus kiristi kansallisia kriteerejä!] Ja katson kyllä, että ainakin niissä julkisissa hankinnoissa, joissa me pelaamme siis sillä meidän kaikkien yhteisellä verorahalla, pitäisi nimenomaisesti niiden kriteereiden olla sellaisia, että on noudatettava samoja kriteerejä, mitä Suomessa tuottajan on noudatettava. Jos katsotaan tässäkin tilanteessa taas sinne Ruotsin suuntaan, [Puhemies koputtaa] niin siellähän tämä on julkisissa hankinnoissa mukana oleva kriteeristö. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä vastaus!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja viimeinen kysymys tähän aihepiiriin liittyen, edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

16.45 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On kyllä maatalousministeriltä aika hävytön väite sanoa, että keskusta olisi kannattanut maankäytön muutosmaksua, joten suosittelen, että tarkastatte omat faktanne ettekä puhu ohi suunnen. [Antti Kurvinen: Muunneltua totuutta! Totta kannattaisi puhua! — Mikko Savola: Ministerinkin!]

Arvoisa hallitus, se, että julkisuudessa käydään keskustelua siitä, että alempia arvonlisäverokantoja kiristettäisiin — ja tietenkin ennen kaikkea se, jos ruuan alempaa arvonlisäverokantaa kiristetään — on varsin merkittävä asia pienituloisille suomalaisille, joiden varat kuitenkin menevät ruokaan ja asumiseen. [Mika Lintilä: Indeksit on jäädytetty!] Ottaen huomioon, että tähän nostatte jo toista niistä alennetuista arvonlisäverokannoista ja tullette kiristämään lääkkeiden verotusta, samalla kevennätte polttoaineverotusta tai rikkaiden verotusta, [Vasemmalta: Ja kaljan verotusta! — Perussuomalaisten ryhmästä: Joka on maataloustuote! — Keskustan ryhmästä: Kaljaa vai ruokaa?] niin kyllähän näitä arvovalintoja tehdään suuntaan ja toiseen. Perussuomalaisille haluan sanoa, että jos on halua, on tie. Keskusta on aikanaan keventänyt ruuan arvonlisäverotusta. Arvoisa hallitus, kiristättekö te nyt ruuan arvonlisäveroa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Purra, olkaa hyvä.

16.46 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus ei ole tehnyt päätöksiä vielä säästötoimenpiteistä eikä veronkorotuksista, joten minulla ei ole teille poliittisia yksityiskohtia kerrottavana, [Oikealta: Oppositio unohti sen jo!] mutta meidän sopeutustarpeemme on useita miljardeja euroja. Tällä me pyrimme pitämään hallitusohjelman kirjauksista kiinni sen suhteen, että meidän alijäämämme ja velkamme päätyvät tietylle tasolle tällä hallituskaudella. [Anne Kalmari: Ja rikkaitten verohelpotukset!] Me teemme sen siksi, että meillä olisi tulevaisuudessakin hyvinvointijärjestelmä. Sen lisäksi me haluamme pitää kiinni Euroopan unionin finanssipoliittisista säännöistä, jotka käytännössä laittavat meidät pakkosopeutuksen eteen. Meidän on välttämättä

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

löydettävä lisää tuloja ja lisää säästöjä, ja me tulemme tarkastelemaan myös arvonlisäverotusta.

Muistan, että kun ennen vaaleja puhuttiin paljon sokeri- ja suolaverosta ja erilaisista terveysperustaisista veroista, niin muistaakseni tässä salissa kai kaikki puolueet näitä kannattivat. Täytyy ymmärtää, että silloin kun puhutaan tällaisista ainesosaveroista — joita mielelläni itsekkin edistäisin, mutta olen ymmärtänyt, että niissä on valitettavasti huomattavia haasteita [Puhemies koputtaa] myös Euroopan unionin lainsäädännön suhteen — niin myös ne kohdistuisivat pienituloisiin, sillä pienituloiset käyttävät myös näitä tuotteita keskimäärin enemmän. [Vasemmalta: Mutta se ei ole selitys sille, että alvia voisi nostaa!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys Gazan tilanteesta (Inka Hopsu vihr)

Suullinen kysymys SKT 13/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.48 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Israelin hyökkäys Gazaan jatkuu jo viidettä kuukautta. Kansainvälinen tuomioistuin on jo velvoittanut Israelia tekemään kaikkensa, ettei Gazassa tapahtuisi mitään kansanmurhaan viittaavaa. Nyt Israel aikoo kuitenkin hyökätä Rafahin kaupunkiin, jonka väestö on paisunut puoleentoista miljoonaan, kun siviilit ovat paenneet sinne Israelin hyökkäyksiä. Hyökkäys Rafahiin aiheuttaisi katastrofaalisen tilanteen ja johtaisi yhä useampien ihmisten kuolemaan ja kärsimykseen. Kansainvälisen yhteisön on saatava aikaan paine Israelille lopettaa siviilien pommitus ja viimeistään nyt pistettävä stoppi tälle kauheudelle. Terroristijärjestön jäsenten jahtaaminen ei perustele kokonaisen kansan vainoamista ja siviilien tuhoa.

Yhdysvallat ja Kiina ovat vaatineet Rafahin siviilien turvaamista, ja Yhdysvallat on määrännyt pakotteita yksittäisiä Israelin siirtokuntalaisia kohtaan. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] EU ei ole [Puhemies koputtaa] vielä pakotteisiin kyennyt. Kysynkin pääministeri Orpolta: [Vilhelm Junnila: Kuka vapauttaisi panttivangit?] onko hallitus harkinnut taloudellisia pakotteita tai diplomaattista protestia saadakseen Israelin lopettamaan tämän tuhon? [Perussuomalaisen ryhmästä: Nyt jotain rajaa! Nyt menee naurettavaksi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.49 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne todellakin Gazan alueella on aivan katastrofaalinen. Inhimillinen katastrofi on siellä päällä, ja pahempaakin voi olla edessä. Nyt on hyvä asia se, kuten viittasitte, että paine siihen, että apu pitää saada perille, tulitauko pitäisi saada aikaan, kasvaa koko ajan. Kaikki lähti liikkeelle Hamasin järkyttävästä terrorihyökkäyksestä, sitä ei pidä unohtaa. Israel puolustautui, mutta nämä sotatoimet ovat johtaneet tähän valtavaan katastrofiin. Pitää huolehtia siitä nyt, että rauhan mahdollisuudet löytyvät, apu saadaan perille, ja siihen tarvitaan tämä tuli-

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

tauko. Minä olen siitä erittäin huolissani, että EU on ollut heikko muodostamaan yhteistä kantaa. Me tulemme ajamaan Suomea kaikin voimin, että seuraavassa EU-huippukokouksessa me saamme vahvat päätelmät, jotta alueelle saadaan rauha ja jotta apua saadaan perille ja tämä inhimillinen katastrofi saadaan loppumaan, mikä siellä alueella on.

2.4. Suullinen kysymys Gazan tilanteesta (Mai Kivelä vas)

Suullinen kysymys SKT 14/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Myös vasemmistoliiton kysymys liittyy tähän samaan aihepiiriin. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.50 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Gazan tilanne ja gazalaisten hätä syvenee päivä päivältä, ja kaikki tämä tapahtuu maailman silmien edessä. Kansainvälinen tuomioistuin on todennut, että kansanmurhan riski Gazassa on todellinen, ja velvoittanut Israelia ryhtymään toimenpiteisiin kansanmurhan estämiseksi. Käsittämätöntä on kuitenkin se, että tämä päätös ei ole johtanut minkäänlaisiin muutoksiin useimpien maiden politiikassa Israelia kohtaan, ei myöskään Suomen. Nyt Israel suunnittelee laajaa maahyökkäystä Rafahiin, siis paikkaan, josta nämä siviilit eivät voi enää paeta mihinkään. [Vilhelm Junnila: Kuka vapauttaisi vangit?] No, Irlanti ja Espanja ovat vaatineet EU:n ja Israelin välisen kauppasopimuksen kiireellistä uudelleentarkastelua eli käytännössä kehottaneet komissiota valmistelemaan taloudellisia sanktioita Israelille. Kysyisin pääministeriltä: onko Suomi valmis tukemaan tätä aloitetta? [Sanna Antikainen: Ei mainintaakaan panttivangeista!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.51 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Ensinnäkin harmi, että ulkoministeri Valtonen ei ole paikalla, koska hän on työskennellyt jo viikkoja, koko tämän kriisin ajan, ratkaisujen löytämiseksi.

Suomi ja Suomen hallitus toimii ja on toiminut ratkaisujen löytämiseksi, ja niin me teemme jatkossakin. Nyt meidän täytyy löytää, [Välihuutoja] kuten totesin, ennen kaikkea EU:n yhteinen kanta. Se, että meillä ei ole EU:ssa tämäntyyppisissäkään kysymyksissä mahdollisuutta määräenemmistöpäätöksiin, on huono asia. Tässä on erittäin suuri rooli nyt suurilla mailla, Yhdysvalloilla, eurooppalaisittain Ranskalla ja Saksalla, mutta se ei tarkoita sitä, että Suomi ei toimisi. Me toimimme koko ajan ratkaisujen löytämiseksi, ja nyt on tärkeätä saada EU:n yhteinen kanta seuraavassa huippukokouksessa aikaan ja saada se apu mahdollisimman nopeasti perille.

2.5. Suullinen kysymys Gazan tilanteesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 15/2024 vp

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Myös Liike Nyt -eduskuntaryhmän kysymys koskettelee samaa aihepiiriä. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.52 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Hamasin raukkamainen hyökkäys ja koko Israelin sota ovat johtaneet siihen, että melkein 10 000 lasta on tapettu Gazassa. Jos otetaan esimerkki Ukrainan sodasta, niin siellä on vähän yli 1 000 lasta kuollut. Se on kauhea määrä lapsia. Jos ajatellaan, että hyökätään myös Rafahiin, niin sielläkin voi kuolla 10 000 lasta. Nämä lapset eivät varmasti ole aiheuttaneet sotaa eivätkä tehneet mitään. Ja ihminen voi miettiä sitä, miltä tuntuu, kun omat lapset ovat tuommoisessa tilanteessa ja tässä hädässä.

Olette sanonut, pääministeri Orpo, että etsitte niitä ratkaisuja siellä neuvotteluissa. Mitkä ne ratkaisut teidän mielestänne ovat? [Vasemmistoliiton ryhmästä: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.53 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ratkaisu on se, että saataisiin välittömästi aikaan tulitauko, joka estäisi silloin tämän julmuuden jatkumisen. Toinen asia on se, että panttivankitilanne pitää saada ratkaistua. Kolmanneksi pitää lähteä työskentelemään nopeasti sen eteen, että humanitäärinen apu saadaan sinne perille. Ja neljänneksi pitää olla polku kohti kestävän rauhan ratkaisua. Minusta nämä ovat ne keskeiset neljä isoa asiaa, joita tässä on pöydällä ja joiden eteen tehdään töitä koko ajan.

EU-maiden toimesta Euroopan unionissa korkea edustaja Borrell toimii erittäin aktiivisesti. Me tuemme hänen toimintaansa. YK:ssa haetaan ratkaisuja, ja Suomi on kaikilla näillä foorumeilla mukana ratkaisujen rakentamisessa: pysyvän, kestävän rauhan löytämisessä Israelin ja Palestiinan välille ja Lähi-idän erittäin kriittiselle alueelle. Lienee aivan selvää, että me emme halua nähdä viattomien ihmisten, saatikka lasten, joutuvan tällaisten julmuuksien ja sodan kohteeksi.

Ja vielä pitää muistaa se, mistä kaikki alkoi: Hamasin käsittämättömästä terrori-iskusta, jonka tavoitteena oli varmaan juuri tämänkaltaisen tilanne, mikä me nähdään.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys pk-yritysten toimintaedellytyksistä (Anders Norrback r)

Suullinen kysymys SKT 16/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, nästa fråga, ledamot Norrback, varsågod.

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

Keskustelu

16.55 Anders Norrback r: Tack, ärade talman! Vi står inför en utmanande tid och många nödvändiga svåra beslut ska fattas. I en sådan här tid är det speciellt oroande att små och medelstora företag i Finland ser allt dystrare på framtiden.

Arvoisa puhemies! Pk-yritysten tulevaisuusnäymät ovat laskeneet viime syksystä. Vain 31 prosenttia yrityksistä odottaa liikevaihdon kasvavan seuraavan vuoden aikana. Tämä on hyvin huolestuttava kehitys, ja siksi on välttämätöntä, että hallitus uudistaa työelämän lainsäädäntöä pk-yritysten toimintaedellytysten vahvistamiseksi. Kysynkin, arvoisa ministeri Satonen: Miten voimme vahvistaa pk-yritysten uskoa tulevaisuuteen? Mihin toimenpiteisiin hallitus on nyt ryhtymässä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

16.56 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä kysymys, koska työnantajajäritysten määrä on viimeisen kahden vuoden aikana pudonnut kymmenellä prosentilla. Hallitusohjelma nimenomaan tähtää siihen, että työllistämisen kynnys alenee. Yksi konkreettinen asia on tänään saatu liikkeelle, eli paikallista sopimista valmistelleen kolmikantaisen työryhmän työn tuloksista on tänään kerrottu virkamiesesittelyssä, ja se asia lähtee seuraavaksi lausunnoille. Tämä paikallinen sopiminen on yksi erittäin keskeinen keino, jota nimenomaan pk-yrittäjät ovat pitäneet äärimmäisen tärkeänä, että myös niille järjestäytymättömille yrityksille, joita ovat tähän asti koskeneet vain TESistä tulevat velvoitteet mutta eivät TESistä tulevat oikeudet paikalliseen sopimiseen, annetaan tämä mahdollisuus, ja tämä asia on nyt menossa eteenpäin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys nuorisorikollisuuden ehkäisemisestä (Mika Poutala kd)

Suullinen kysymys SKT 17/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys, edustaja Poutala, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.57 Mika Poutala kd: Arvoisa puhemies! Olen syvästi huolissani niistä meidän nuorisamme, jotka ovat vaaravyöhykkeessä joutua päihde- ja rikoskierteen uhreiksi. Nämä lapset ovat sosiaali- ja päihdetyöntekijöiden mukaan kuin saippuapaloja, jotka lipeävät saman tien yhteiskuntajärjestelmän otteesta. Katu- ja jengikulttuuri on näille lapsille tuttua, eikä kukaan ole koskaan laittanut heille turvallisia rajoja. Alle 15-vuotiaiden ryöstörikosten määrä on noussut merkittävästi viime vuoden aikana.

Haluan kysyä asianomaiselta ministeriltä: ovatko nykyisen lastensuojelujärjestelmän työkalut riittäviä tälle koko ajan kasvavalle ryhmälle lapsia ja nuoria?

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, olkaa hyvä.

16.58 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. On totta, että lastensuojelulaissa, nykylaissa, on puutteita, ja niitä tullaan korjaamaan. Tähän jengi- ja nuorisorikollisuuteen tullaan kiinnittämään huomiota ja myöskin miettimään sitä, minkälaisessa laitoksessa ja millaisia rajoitustoimenpiteitä voidaan käyttää ihan lasten itsensä suojaamiseksi. Työ on käynnissä, ja päivitetyn lastensuojelulain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 26 alusta. [Aki Lindén: Aloitettiin viime hallituskaudella!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 96/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta. Pääasiallisena sisältönä säädettäisiin asiasta vastaavan Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuulle kuuluvan alueiden pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämistä koskevan tehtävän kustannusten jakamisesta ja niin sanotun järjestämistehtävän piiriin pääsemisen kynnyksen määrittämisestä. [Hälinää]

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri, odotatteko hetken? — Hyvät edustajat, pyydän käymään muut keskustelut istuntosalin ulkopuolella, kiitos. — Olkaa hyvä, ministeri.

Kiitoksia! — Käytännössä kustannukset jaettaisiin nykyistä tarkoituksenmukaisemmassa suhteessa ottaen huomioon terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran tai haitan vakavuus tai todennäköisyys, toimen kiireellisyys, toimeen saadut muut julkiset varat ja muut näihin rinnastettavat seikat. Ja jos kustannukset jaetaan, järjestämiseltä ei edellytettäisi enää välttämättömyyttä kuten aiemmin, kun kustannuksia ei ole jaettu aiheuttajan kanssa.

Kustannusten jaosta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Ely-keskuksen osuus olisi maksimissaan puolet selvittämisen ja 40 prosenttia puhdistamisen kustannuksista. Pirkanmaan ely-keskus voisi kuitenkin edelleen vastata kustannuksista kokonaan, jos

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

se olisi välttämätöntä yleisen ympäristöedun kannalta tai jos pilaantuneisuudesta aiheutuisi tai uhkaisi aiheutua erityisen vakavaa vaaraa tai haittaa terveydelle.

Järjestämistehtävä näin muunnettuna on erityisen tärkeää pienille kunnille, joilla ei ole resursseja tai osaamista usein hoitaa hankkeita itse. Muutos parantaa niiden mahdollisuutta, siis pienten kuntien mahdollisuutta, saada Pirkanmaan ely-keskus järjestämään selvittäminen tai puhdistaminen, sillä järjestämisen edellytykset kevenevät ja useampi kohde saadaan sen piiriin, kun kustannuksia voidaan jakaa aiheuttajan kanssa.

Esityksessä ei ehdoteta muutoksia valtion määrärahoihin. Tukiviranomaisena toimivan Pirkanmaan ely-keskuksen saamat määrärahat eivät siten kasvaisi, mutta niitä saataisiin jaettua useampiin kohteisiin, mikä lisäisi määrärahan vaikuttavuutta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. toukokuuta 2024.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

17.01 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Suomen ehdoton voimavara on kaunis, ainutlaatuinen ja puhdas luontomme. Se on kuin aarreaitta, jonka oven avatessa jokainen harju, järvi ja joenpenkan vieressä loistava kukka kertoo omaa tarinaansa.

Käsittelyssä oleva pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain muutos on oikein tervetullut ja tärkeä. Kynnystä ollaan madaltamassa siten, että on helpompaa päästä pilaantuneiden alueiden selvittämisen ja puhdistamisen piiriin. Tukilain muutoksella siis pyritään tehostamaan puhdistuksen järjestämistä merkityksellisimpiin kohteisiin. Esityksessä säädetään lisäksi kustannusten jakamisesta, joka nopeuttaisi pilaantuneiden alueiden puhdistusta ja olisi valtiontalouden näkökulmasta viisaampaa. Tätä voi hyvillä mielin olla kannattamassa.

Puhemies! Pidetään huolta kauniista ympäristöstämme, ja menkäämme kaikki nauttimaan neljästä vuodenaikastamme ja niiden vaihteluista. Mieli lepää luonnossa, ja luonnossa tulee väkisinkin liikuntaakin, mikä on meidän kaikkien kannalta varsin tärkeää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.02 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri! Hyvät edustajakollegat! Meillä on käsittelyssä hyvin tervetullut esitys pilaantuneiden maiden puhdistamisen tehostamiseksi ja näiden toimenpiteiden vauhdittamiseksi. Vuosittain meillä Suomessa tehdään — jos oikein muistan — asunto- ja ympäristöjaoston kokouksista noin kolmisen sataa näitä niin sanottuja PIMA- eli pilaantuneiden maiden puhdistuspäätöksiä, ja tutkimukset ja puhdistukset vievät vuositasolla rahaa tuollaisen vajaan 100 miljoonaa, 50—100 miljoonaa euroa. Yhden ison saha-alueen puhdistaminen saattaa maksaa toistakymmentä miljoonaa euroa. Esimerkiksi UPM:n Penttilän sahan alueen puhdistaminen piti sisällään 900 000 tonnin maavaihdon, joka maksoi noin 14,5 miljoonaa euroa. Meillä on iso määrä vanhoja huoltoasemien alueita, jotka ovat edelleen läpikäymättä, ja myös vanhoja kaato- paikkoja, joiden tilanteesta ei ole tarkkaa tietoa. On ollut hyvä, että Pirkanmaan elyille nämä toimet on keskitetty nyt jo kohta kymmenen vuoden ajan vuodesta 2016 lähtien.

Tämä uudistus on mielestäni hyvä ja kannatettava. Tässä selkeytetään tätä kustannusten jakoa ja pyritään myös siihen, että saataisiin näitä hankkeita enempi eteenpäin.

Ministeri totesi, että aiheuttajan kanssa pyritään jakamaan näitä kustannuksia, mutta, arvoisa ministeri, aika monissa tilanteissa on se, että aiheuttaja ei ole enää maksamassa ai-

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

heuttamaansa ongelmaa. Kysyisin, minkälaista keskustelua on käyty. Meillä on Öljysuoja-rahasto, johon kerätään koko ajan varoja sen varalle, että sattuu joku onnettomuus, missä tarvitaan isoja puhdistustoimenpiteitä. Olen nostanut saman ajatuksen esille myös kaivos-ten kohdalla, missä usein käy niin, että kaivoksesta rikkaudet viedään maailmalle ja sitten konkurssin myötä jälkityö jää veronmaksajille, ja valitettavasti näissäkin nyt näyttää siltä, että aika monissa kohteissa ei enää löydy sitä aiheuttajaa kantamaan sitä omaa vastuuta.

Kysyisin ympäristöministeri Mykkäselä: onko käyty keskustelua, että tulevaisuuden varalta löydetäisiin keinoja myös ennalta ehkäisten kerätä esimerkiksi tällaista jonkunlais- ta suojarahastoa, mistä tämäntyyppisiä ongelmia voitaisiin jatkossa ratkoa niin, että ne ei- vät kaatuisi yksin veronmaksajien piikkiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

17.05 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys, mikä nyt on käsittelys- sä, on sinänsä ihan tervetullut ja nimenomaan mahdollistaa sen, että pystyisimme parem- min kartoittamaan niitä pilaantuneita maita, ja myös osoittaa siihen rahoitusta. Mutta toki rahoitushan on varsin vähäinen, mitä näille pilaantuneille maille osoitetaan, ja sitä on myös nyt vähennetty viime kaudesta, ja kuitenkin tarve on suuri.

Tässähän on kyse nyt niistä maista, joille ei löydy maksajaa. Eli nämä ovat niitä koh- teita, jotka kaatuvat yhteiskunnan syliin, esimerkiksi johtuen siitä, että toimija on konkurs- sissa tai on joitain tällaisia vanhoja keisereitä, joille maksajaa ei löydy. Ja sen takia on ai- van ensiarvoisen tärkeää, että me huolehdimme, että tämä saastuttaja maksaa -periaate, ai- heuttaja maksaa -periaate on entistä laajemmin aina kaikissa ympäristökysymyksissä läs- nä. Siksi on tärkeää, että me kehitämme niitä työkaluja, me kehitämme niitä keinoja, millä me varmistamme, että erityisesti semmoissa tapauksissa, missä tiedämme, että on riski, että aiheutetaan maaperän pilaantumista, tai tiedämme, että toiminta sinänsä aiheuttaa eri- laisia ympäristöongelmia, se aiheuttaja joutuu niistä kantamaan itse sen vastuun. Esimer- kiksi tällaiset luontohaitat on jo hinnoiteltu, jolloin totta kai se sitten näkyy myös esi- merkiksi yrityksen tuotteiden hinnoissa ja varmasti loppupelissä menee sitten kuluttajan- kin maksettavaksi. Mutta silloin me teemme näkyväksi sen haitan, mitä aiheutamme ym- päristölle. Koska nämä kaikki ympäristölle haitalliset toimet tietysti syövät sitä meidän yh- teistä luontopääomaamme, joka taas on kaiken toimintamme perusta ja joka sitten hyödyt- tää meitä monella muulla tavalla alkaen tietysti ihan terveyshyödyistä, ruokaturvasta, omavaraisuudessa monen asian suhteen tai siinä, että pystymme hyödyntämään ympäris- töä ja luontoa, kun teemme sen kestävästi.

Tähän liittyen haluaisinkin kysyä, mitä sellaisia konkreettisia toimia hallituksella on, jotta me varmistamme sen, että saastuttaja maksaa-, aiheuttaja maksaa -periaate on käytän- nössä aina läsnä, jotta pystymme välttämään tämäntyyppisiltä tilanteilta, joka tässä lain- säädännössä on kyseessä, että sitten kulut tulevat yhteiskunnan maksettaviksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.08 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Mykkäselä tämän la- kiesityksen esittelemisestä. Tämä on varmasti hyvä ja vie eteenpäin sitä tavoitetta, että saastuneita maita puhdistetaan, mikä lisää tietysti sitten maankäytön monipuolisia mahdol- lisuuksia niissä kohteissa, joissa se muuten estyisi siksi, että maat ovat saastuneet. Tämä on

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

varmasti hyvä asia. Ja juuri kuten lain perusteluissakin tuodaan esiin, meillä on vaikkapa pienempiä paikkakuntia, joissa on aiemmin sijainnut tiettyä jalostavaa teollisuutta, esimerkiksi sahalaiteksia, joitten jäljiltä tällaisia kohteita on, ja paikallisilla yhteisöillä ei sinänsä olisi välttämättä voimavaroja sitten omin päin huolehtia niistä.

Arvoisa puhemies! Mutta ehkä tässä laajentaisin aavistuksen verran keskustelua, ja ehkä ministerikin, jos haluaa, voi asiaa reflektoida. Kun tätä kohteiden puhdistamista tehdään, niin ei pitäisi olla niin, että se saastunut maa-aines poistuu sieltä puhdistettavasta kohteesta läjitettäväksi jonnekin muualle, vaan ihan oikeasti tapahtuu sitten sen maa-aineksen puhdistaminen, ja tähän tietysti pitäisi olla riittäviä insentiivejä.

Ja kuten edellä kyselytunnillakin kuulumme, Suomessa olosuhteiden pakosta tullaan veroja kiristämään, kun julkisen taloutemme tila on niin heikko, niin mietin sitä, että voisiko esimerkiksi tällaisen saastuneen maan jäteverotuksen laajentamisella saada paitsi valtiolle tuloja niin myös meidän puhdistusteknologialle uusia mahdollisuuksia Suomessa lisätä toimintaa, tehdä tuotekehitystä, ja siten tekisimme välttämättömyydestä hyveen. Eli kun näitä saastuneita kohteita puhdistamme, niin niistä tulee entistä enemmän liiketoimintaa Suomeen, mikä tuo työtä ja toimeentuloa, verotuloja, ja sitä kautta sitten myös yritykset kehittäisivät koneita, laitteita ja työmenetelmiä, joilla sitten pystyisimme tekemään myös tuonne muualle Eurooppaan ja kauemmaskin maailmalle tällaista ympäristöosaamisen vientiä, jossa Suomella eittämättä osaamista olisi, ja jolle on myös varmasti tilausta maailmalla. Eli kysyisin tätä ministeriltä, vaikka hän ei itse veroista päätäkään, mutta oman toimialansa näkökulmasta, että olisiko tässä ajatusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.11 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Olemme nyt tärkeän asian äärelä. Näitä pilaantuneita maa-alueita löytyy Suomesta yllättävän paljon ja tulee löytymään. Käytän tilaisuutta hyväkseni nostaakseni huomion kohteeksi kaksi käytännön tilannetta pilaantuneista tai saastuneista maista. Ja toivon, kun ministeri on paikalla, saada mahdollisesti valaisua asiaan ja muutoinkin antavan evästyistä valiokuntakäsittelyyn.

Varkauden Savonmäessä on käyty herättävää kirjeenvaihtoa viranomaisten ja alueen asukkaitten välillä. On käynyt ilmi, että omakotitaloja on rakennettu vanhan kaatopaikan päälle. Luen sen ohjeen toimista, joka on tullut ely-keskukselta: ”Kysyitte kaivamisesta syntyneiden kaivantojen täyttämistä kiinteistöllänne. Aiemmassa Pohjois-Savon ely-keskuksen teille antamassa vastauksessa mainittu syntyneiden kaivantojen täyttäminen puhtaalla maa-aineksella on suositus. Toki halutessanne kaivannot voi jättää aukikin. Syntyneisiin kaivantoihin ei kuitenkaan saa laittaa niissä aiemmin ollutta maa-ainesta.” Tämä on aika kryptinen tilanne, ja nyt siis kyseessä on alue, jota ei ole luokiteltu pilaantuneeksi, alue, jolla ei ole todettu kunnostamisen tarvetta. Arvoisa ministeri, löytyykö tästä esityksestänne helpotusta tällaiseen tilanteeseen? Ja saako tällaiseen tilanteeseen Pirkanmaan elylyltä varkautekainen korvausta, kun vielä näytteitäkin pitäisi ottaa konsultin toimesta?

Arvoisa herra puhemies! Sitten haluaisin kysyä täsmätoimista, joissa kaivostoiminnalla on pilattu kokonaisen kunnan taloustilanne, ja kunnostuksen tarvetta riittää. Miten esimerkiksi Outokummun tapaus olisi mielestänne syytä hoitaa? Onko sekin jonossa Pirkanmaan elylyssä, vai olisiko joku tehokkaampi tapa valtion budjetin korvamerkittyjen määrärahojen kautta täsmätoimiin? Näillä kahdella esimerkillä haluan evästää valiokuntaa, kun laki on

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

nyt auki täällä eduskunnassa. Ja olisi hyvä, jos arvoisa ministeri voisi asiaa valaista siitä, mikä muuttuu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.13 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tämä pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain laajennus johtaa varmasti siinä mielessä julkisten varojen parempaan käyttöön, että tulee olemaan yhä useampia alueita, mistä valita kaikista tehokkaimmat kohteet, mitkä sillä julkisella rahalla jatkossa rahoitetaan, eli siis yhä useampia kohteita voi päästä tai voi hakea tähän pilaantuneiden maiden puhdistamisen rahoitukseen, ja se on varmasti positiivinen asia — joskin täytyy huomioida, että rahasumma ei ole sinänsä kasvamassa. Toki tässä voi myös käydä niin, että jaetaan niukkuutta, jos vaikka yksi iso uusi hanke, joka ei aikaisemmin tässä olisi päässyt tämän 100 prosentin korvauksen piiriin, tulee semmoiseen pääsemään ja rahat sidotaan siihen useammaksi vuodeksi. Mutta joka tapauksessa ajattelen, että tämä valinnanvaran ja näiden kohteiden laajentaminen on järkevää. Tämä niukka rahamäärä kannattaa käyttää kaikista järkevimpiin ja parhaisiin kohteisiin.

Jäin kuitenkin miettimään, kun tässä salissa nousi keskustelussa tämä aiheuttaja maksaa-periaate. Sitä toki näin jälkeensä toivomme, kun joudumme tähän yhteisiä rahoja pulittamaan, että olisipa aikoinaan saatu se, joka tietoisesti tai tiedostamatta tätä ympäristön pilaantumista on aiheuttanut ja siitä todennäköisesti taloudellisia hyötyjä saanut, maksamaan myös tietenkin itse sen aiheuttamansa haitan. Siitä tavallaan ajatuksen johdankin tähän päivään, että meidän tulee myös miettiä meidän omaa toimintaamme tänä päivänä, että emmehän me aiheuta nyt olevalla lainsäädännöllä tai ihmistoiminnalla tässä Suomen luonnossa sitä, että me jättäisimme tuleville sukupolville maksettaviksi sellaisia saastuneita maita tai kenties ilmaa, jonka korjaaminen myöhemmin tulee vielä kalliimmaksi tai olisi oikeudenmukaisempaa maksaa nyt. En voi olla ajattelematta siksi tätä nykyistä ilmastopolitiikan tilannetta, missä me tiedämme, että me päästämme erityisen paljon ihmistä kohti Suomessa hiilidioksidia ilmaan tämän meidän oman ihmistoimintamme vuoksi, kun tiedämme, että sen korjaaminen myöhemmin tulee kalliimmaksi kuin se, että me nyt ennaltaehkäisimme niitä päästöjä. Ehkä kysymys ministeri Mykkäselle: tuletteko tarkastelemaan myös hallituksen päätöksiä ja toimintaa tästä näkökulmasta, että voimme ennaltaehkäistä tehokkaammin tuleville sukupolville jättämäämme ilmasto- ja ympäristökuormaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

17.16 Piritta Rantanen sd: Puhemies! Erittäin tärkeää keskustella tästä pilaantuneiden alueitten puhdistamisen tukemisesta. — Niin kuin tässä ministeri kertoi, tämä kustannusten jako muuttuu niin, että 40 prosenttiakin puhdistamisesta ely voi maksaa, ja erityisen vaaran ollessa se voi olla myös kokonaan. Ne ovat varmaan aina sellaisia tilanteita, jotka aiheuttavat paljon keskustelua ja huolettavat ja puhuttavat, ja ne ovat yleensä hyvin julkisia ja niistä löytyy jos jonkinlaisia mielipiteitä, mutta niillä ihmisillä, joita se koskee, se huoli on erittäin suuri. Tämä asettaa vielä epäarvoiseen asemaan sitten ne yritykset ja toimijat, jotka toimivat oikein ja jotka noudattavat sääntöjä ja huolehtivat asioistaan, ja sitten ne, jotka eivät toimi, voivat saada tästä etua. Niin kuin edustaja Mikkonen tässä sanoi, meidän täytyisi erityisesti pitää huolta saastuttaja maksaa-periaatteesta.

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

Omalla paikkakunnallani on käynnissä tilanne, jossa Jämsässä toiminut yritys kasasi tontilleen aivan valtavat määrät luvattomia jätevuoria ja nyt on mennyt sitten konkurssiin eikä pysty maksamaan niiden jätevuorien siivousta. Yrityksellä on yli seitsemän miljoonan euron velat, ja tämän jätevuoren siivoamisen on arvioitu maksavan noin kaksi miljoonaa euroa. Alun perin toiminnalle asetettu vakuusarvo on ollut 20 000 euroa. Tässä on aikamoinen ristiriita siitä, kenellä se vastuu on, onko se kaupungilla, onko se sillä toimijalla, onko se tontin omistajalla, onko se elyllä vai kenellä se on, ja tässä ketjussa on mukana niin monta toimijaa, että itseäni kiinnostaa, mitä näissä tilanteissa meillä olisi opittavaa ja mitä me voisimme tehdä toisella lailla. Nyt ei ole siis kyse sellaisesta, että olisi tehty kymmeniä vuosia sitten, vaan nämä ovat tapahtuneet ihan näitten vuosien aikana. Ovatko ne viranomaisketjut meillä aidosti selvillä, niin että tietääkö jokainen toimija, kenellä se vastuu on, ja pystyttäisiinkö me esimerkiksi tällaisten vakuusarvojen kautta toimimaan näissä paremmin, vai onko se niin, että se estää sitten aidosti myös kehittyvien yritysten toiminnan kehittymistä? Miten ministeri ajattelee näistä, että kuinka me voisimme toimia paremmin ja kuinka viranomaistoiminta pystyisi näissä asioissa nimenomaan ennakoimaan, jotta me emme joutuisi näitten suurien jätevuorien keskellä ihmettelemään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.18 Veijo Niemi ps: Arvoisa herra puhemies! Sattumalta, kun mainitaan Pirkanmaan ely, niin olen sieltä Pirkanmaalta, ja semmoinen esimerkkitapaus arvoisalle ministerille. Siellähän aikanaan oli Hervannassa tällainen valtaisa jättikaatopaikka, suorastaan vuori. Siinä ei ole tänä päivänä enää vuosikymmeniin ollut mitään. Tänä päivänä sen kaatopaikan päällä on poliisikoulun ajoharjoittelurata ja riittävästi oletettavasti maata. Mutta nyt meillä oli käsittelyssä paikallisessa elinvoima- ja osaamislautakunnassa, kun sen lähi-alueella on tämä Hervannan kampus, elikkä lukio- ja ammattikouluopetusta ynnä muuta, ja sinne olisi tarkoitus lisärakentaa, mutta se estyykin nyt sen takia, kun maaperätutkimuksissa on havaittu, että valuma-alueena ne kaikki alueet ovat pilaantuneet. Miten tällaiset tulisi käsitellä? Kaatopaikkaahan ovat aikanaan käyttäneet kymmenet tuhannet eri firmat ja yksityiset ynnä muut. Se vastuukysymys on varmasti häipynyt jo avaruuteen aikaa sitten. Mutta millä tavalla tässä sitten toimitaan, kun ei pystytäkään enää suunniteltuja rakennuksia rakentamaan sinne Tredun kampuksen alueelle, kun onkin todettu, että se on valuma-alueita ja kaikki maat ovat pilaantuneet? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.19 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä, ja kiitos hyvistä puheenvuoroista, joita täällä on aikaisemmin pidetty.

Oikeastaan kaksi lyhyttä huomiota. Ensinnäkin tähän esitykseen: Myös itse näen, että on hyvä asia, jos me pystytään tätä samaa pottia jakamaan useammalle taholle ja näin myös useampaan kohteeseen. Sitä kautta tietenkin ajatus on se, että silloin tämä tuen vaikutus kasvaisi ja sitä kautta ympäristön tila myös paranisi.

Mutta halusin oikeastaan vielä kompata tätä, mikä nousi täällä esille edustaja Pitkon toimesta, eli kun nostettiin esille tämä rinnastus ilmaston saastumiseen, niin mielestäni se oli hyvä rinnastus. Esimerkiksi kun katsotaan, niin komissio on arvioinut, että EU:n tasolla viimeisten viiden vuoden aikana on aiheutunut ilmastonmuutoksen tuhoista johtuen 170

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

miljardin euron taloudelliset vahingot pelkästään EU-tasolla. Ja valitettavasti totuushan on se, että eivät niitä kustannuksia maksa saastuttaja aiheuttaa -periaattella ne, jotka näitä päästöjä aiheuttavat. Toki on hyvä, että meillä on päästökauppa ja näin, että tätä pyritään viemään eteenpäin, mutta jos nämä todelliset kustannukset osoitettaisiin heille, joille ne pitäisi osoittaa, niin aika eri kustannustasossa liikuttaisiin. Eli pidän ihan hyvänä, jos ministeri haluaa kommentoida tätä kysymystä, joka täällä esitettiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ministeri Mykkänen, noin kolme minuuttia.

17.22 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Hyviä huomioita. Ilmeisesti olemme varsin yksimielisiä siitä, että esitys on tarpeellinen. Sinänsähän tämä esitys on lähtenyt vireille itse asiassa nimenomaan Pirkanmaan ely-keskuksen omasta aloitteesta ja on ollut lausuntokierroksellakin jo viime keväänä. Siis valmistelu on käynnistetty edellisen hallituksen aikana, ja viedään tätä varmaan nyt laajalla rintamalla eteenpäin. Ympäristövaliokunta voi vielä tarkastella sitten tarkennuksia tähän.

No, tässä on useampi edustaja — erityisesti edustajat Heinonen, Mikkonen, Rantanen, ainakin heidät huomasin — nostanut keskustelua nimenomaan siitä ymmärrettävästä kysymyksestä, miten aiheuttaja maksaa -periaate voisi toteutua paremmin tilanteissa, joissa aiheuttaja on mennyt nurin tai poistunut lainkäyttöalueelta tilanteessa, jossa sitten pitäisi korjata, tai on muita syitä, joiden takia tähän ei päästä. No, yksi tapa on ympäristövahinkorahasto, joka on säädetty siten, että se tulee voimaan nyt seuraavan vuoden tammikuusta lähtien ja korvaa samalla vanhaan Öljysuojarahastoon liittyvät toiminnot. Kuitenkin on niin, että tämä nyt käsillä oleva pilaantuneiden maa-alueiden puhdistamista säätelevä lainsäädäntö ja ympäristövahinkorahasto eivät ole lähtökohtaisesti päällekkäisiä, vaan pilaantuneiden maa-alueiden osalta viimesijainen vastuu toimijan itse ollessa ei-korjaamassa tätä asiaa on kunnalla. Silloin sinänsä ympäristövahinkorahastosta taas sitten toimija ei joko ole paikalla hakemassa tai ei voikaan hakea tukea. Eli ympäristövahinkorahasto on tietysti yksi tapa, jossa nimenomaan rahastoidaan näitä varoja siltä varalta, että toimijoilla ei sitten tarpeen tullen ole varoja. On ihan hyvä kysymys, voitaisiinko jatkossa tarkastella esimerkiksi pilaantuneiden maa-alueiden korjaamista koskevan lain eli tämän nyt kyseessä olevan lain ja ympäristövahinkorahaston rajapintoja uudelleen niin, että toimijat sitten laajemmin rahastoisivat varoja mahdollisiin tuleviin tarpeisiin.

Edustaja Autto kysyi pilaantuneen maa-aineksen käsittelystä: eihän ongelmaa vain siirretä paikasta toiseen, vaan todella puhdistetaan, ja miten tähän voitaisiin vaikuttaa? Saastuneen maan jäteveropohja on jälleen hyvä kysymys, ja myös hallitusohjelmassa on linjattu jäteveropohjan laajentamisen selvittämisestä. Tämä oli jo hallitusneuvotteluissa esillä. Siinähan puhutaan aika isoista tonnimääristä nimenomaan Suomessa, kun mietitään erilaisia maa-aineksia, jotka jätteenä siirtyvät. Se ei ole teknisesti ihan helppoa, mutta valtiovarainministeriössä on hanke, jossa tämä jäteveropohjan laajentaminen on tarkastelussa.

Täällä erityisesti edustaja Suhonen kysyi, voiko nyt sitten vähän vähemmänkin pahasti pilaantuneet maat päästää käsittelyyn tämän lain nojalla. Juuri tämä tässä on tarkoitus ja ely-keskuksen aloite, että muuttamalla mahdollisuutta niin, että kustannuksia voidaan jakaa kunnan ja ely-keskuksen välillä, madalletaan sitä kynnystä. Vaikka määrärahat ovat niukat ja meillä ei valtiona ole lisää rahaa laittaa, niin voitaisiin käsitellä astetta matalammalla kynnyksellä niin, että osa rahasta tulee valtionavustuksen kautta.

Pöytäkirja PTK 6/2024 vp

Ja tässä sitten edustajat Pitko ja Kivelä viittasivat ilmastovastuukysymyksiin tulevia sukupolvia kohtaan. En mene nyt niihin — puhemiehen antama aikarajakin taisi jo mennä — mutta lyhyesti voin todeta, että tietysti sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden takia tässä olemme Suomessa toimenpiteiden vauhdittamina menossa tilanteeseen, jossa jo vuonna 2030 fossiilipäästöt ovat 60 prosenttia pienemmät kuin mitä ne olivat vuosituhannen alussa, ja koko Eurooppa on tähtäämässä fossiilitaloudesta pois. Tämä tietysti on se syy, että vahinkoa ei tarvitsisi sitten niin paljon korjata ilmastoriskien osalta jälkeenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

4. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 16.2.2024 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen